

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ПРОЦЕСІ ВИКЛАДАННЯ ГЕНДЕРНО-СПРЯМОВАНОГО МАТЕРІАЛУ

Постановка проблеми. Упровадження гендерного підходу в різноманітні галузі життєдіяльності сприяє формуванню гендерної культури, що становить сукупність соціальних цінностей у сферах буття та відповідних їм потреб, інтересів і форм діяльності, зумовлених суспільним устроєм та пов'язаними з ним інституціями. І саме освіта – це інститут формування гендерної культури в умовах, коли заняття з дисциплін соціально-гуманітарного циклу не повинні здійснюватися без урахування гендерного підходу.

Гендерна культура, незалежно від статі, на основі взаємопідтримки та взаємоповаги забезпечує умови вільного вибору соціальних статусів і ролей, рівності прав, розвитку особистості та ін.

Теоретичними джерелами для дослідження вищезазначеної проблеми були праці, присвячені сутності культури в цілому (Е. Баллер, В. Біблер, В. Давидович та ін.) та її гендерного аспекту зокрема (І. Ісаєв, Н. Маслюк, В. Созаєв та ін.); проблемам її формування (О. Кікінежді, П. Терзі та ін.); гендерним основам освіти та виховання студентської молоді (С. Вихор, Т. Дороніна, В. Кравець, О. Цокур та ін.); формуванню сучасних гендерних стереотипів (С. Оксамитна, Л. Харченко та ін.); становленню гендерної ідентичності у процесі навчання та виховання (Т. Говорун, П. Горностай та ін.). Особливого значення набувають праці, присвячені інноваційним технологіям, сучасним формам і методам, що забезпечують формування гендерної культури у вищих навчальних закладах (І. Богданова, А. Вербицький, О. Пометун та ін.).

Важливим етапом формування гендерної культури особистості є вік студентської молоді, коли формується світогляд, уявлення про особисте призначення й сенс життя. Попри існуючі наукові праці, здійснені в галузі розв'язання проблеми, теоретична та практична бази умов формування гендерної культури в студентської молоді під час вивчення соціально-гуманітарних дисциплін недостатньо розроблені й потребують більш докладного вивчення та систематизації.

Для вирішення зазначеного питання необхідно збагачувати зміст соціально-гуманітарних дисциплін гендерною тематикою в контексті

інтерактивних технологій. Наприклад, використання інтерактивних лекцій є заохоченням студентів до роздумів над науковими проблемами, до пошуку відповідей на запитання, що виникли, до перевірки найцікавіших і найважливіших положень. Під впливом такого виду лекцій у студентів формується певний погляд на науку, її завдання і перспективи [1, с. 50 – 51].

Цінність інтерактивної лекції полягає в тому, що в її процесі студент має змогу засвоїти значно більше інформації. Під час таких лекцій формуються погляди й переконання, уміння критично оцінювати здобуту інформацію [2, с. 126].

Під час проблемної лекції нове подається як невідоме, яке необхідно „відкрити”. Проблема ситуація допоможе залучити студентів до пошуків її розв’язання, крок за кроком підведе до цілі. В умові проблемної задачі повинні бути суперечності, які потрібно знайти і розв’язати [2, с. 120 – 121].

Так, наприклад, у процесі вивчення дисципліни „Психологія” пропонуємо окремий новий матеріал представляти за допомогою проблемних питань у темах „Психологія особистості” („Характеристики чоловічої та жіночої особистості: психологічна структура особистості, потреби, мотиви, цілі, інтереси, ідеали, переконання, світогляд, самооцінка”), „Психологічний аналіз діяльності” („Гендерні ролі та стереотипи”, „Характеристика гендерних стереотипів віку студентської молоді”), „Емоції і почуття” („Особливості вираження емоцій та почуттів чоловіків і жінок”).

В умовах інтенсивного сучасного процесу комп’ютеризації, коли більшість вищих навчальних закладів у повному обсязі забезпечені новими інформаційними технологіями й, відповідно, кожен студент має змогу скористатися сучасною комп’ютерною технікою, ми вважаємо за коректне використовувати мультимедійну аудиторію для проведення лекцій-візуалізації. Зазначений вид лекції являє собою візуальну форму подання лекційного матеріалу за допомогою технічних засобів (відеопоказ, інтерактивна презентація, кінотрансляція та ін.).

На лекції-візуалізації з дисципліни „Філософія” в темі „Філософія як світогляд. Специфіка філософського знання” коректно презентувати, наприклад, питання „Філософські знання про природу категорій „чоловіче” і „жіноче” та „Гендерні філософські характеристики чоловіка та жінки з точки зору видатних мислителів”.

Використання бінарної лекції є продовженням і розвитком проблемного викладу матеріалу в діалозі двох викладачів (як представників різних наукових шкіл) або вченого і практика, викладача і студента.

Наявність двох джерел змушує студентів порівнювати різні погляди, приймати якісь із них чи формувати власні [1, с. 51; 2, с. 120 – 121].

У процесі вивчення дисципліни „Історія України” (тема „Новий підхід до історії: одна історична подія „очима чоловіка” й „очима жінки”), „Релігієзнавство” (тема „Статус чоловіка та жінки в національних і світових релігіях”) доцільно використати вищезазначену методику.

Лекція з попередньо запланованими помилками розрахована на стимулювання студентів до постійного контролю за інформацією, що викладається (список змістовних, методологічних, методичних помилок викладач дає студентам на початку лекції). Студентам необхідно фіксувати помилки на полях конспекту впродовж лекції. Наприкінці лекції проводити діагностику слухачів і аналіз зроблених помилок. Помилки розбираються за 20 хвилин до закінчення лекції. Така лекція одночасно виконує стимулюючу, контрольну і діагностичну функції [1, с. 51; 2, с. 120 – 121].

Так, наприклад, під час лекцій з дисциплін „Соціологія” (тема „Соціологія як наука про суспільство” матеріал „Гендерна соціологія”) та „Економічна теорія” (тема „Предмет і метод економічної теорії” матеріал „Дискримінації за статевими ознаками”, „Вплив економічного мислення на планування економічних ресурсів майбутньої сім’ї”) матеріал бажано подавати із помилками щодо проблеми вивчення.

Отже, вищезазначеними інтерактивними лекційними заняттями передбачено: активізувати особистісні пізнавальні можливості й формувати в студентів власне бачення проблеми вивчення, а також вдосконалити індивідуальний гендерний досвід. Використовування інтерактивних технологій в навчально-виховному процесі (проблемна лекція, лекція-візуалізація, бінарна лекція та лекція з попередньо запланованими помилками), сприятимуть визнанню ідей гендерної рівності в публічній і приватній сферах життя особистостей, націлюватимуть студентську молодь на побудову гуманних міжособистісних відносин, спонукатимуть до критичного самоаналізу як представника певної статі та аналізу переваг і недоліків іншої статі й повинна бути заснована на вдосконаленні особистісно орієнтованого підходу до підвищення мотивації студентської молоді для формування їхньої власної гендерної культури.

Література

1. Войнола Р. Х. Методика викладання дисциплін соціально-педагогічного циклу: навч. посіб. / Р. Х. Войнола. – К. : Центр навч. л-ри, 2012. – 140 с.
2. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи : навч. посіб. / М. М. Фіцула. – К. : Академвидав, 2006. – 351 с.